

**Załącznik
do uchwały Nr LXVII/426/23
Rady Miejskiej w Leżajsku
z dnia 17 listopada 2023 r.**

Program Opieki nad Zabytkami Miasta Leżajska na lata 2023-2026

Leżajsk 2023

S p i s t r e ś c i:

I. WPROWADZENIE

- 1. Podstawa prawna i cel opracowania programu.....2**
- 2. Podstawowe definicje oraz podział kompetencji w zakresie ochrony dóbr kultury.....3**
- 3. Dokumenty programowe województwa.....5**
- 4. Zabytki i ich ochrona w dokumentach programowych gminy.....8**

II. CHARAKTERYSTYKA ZASOBU

- 1. Zabytki nieruchome objęte prawnymi formami ochrony11**
- 2. Zabytki ruchome objęte prawnymi formami ochrony13**
- 3. Gminna Ewidencja Zabytków.....14**
- 4. Zabytki archeologiczne14**

III. GŁÓWNE CELE POLITYKI GMINNEJ ZWIĄZANEJ Z OCHRONĄ ZABYTEKÓW17

IV. PLANOWANE DZIAŁANIA WŁADZ MIEJSKICH ZWIĄZANE Z OPIEKĄ NAD ZABYTEKAMI I OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIASTA18

V. ZADANIA PLANOWANE DO REALIZACJI PRZY OBIEKTACH ZABYTEKOWYCH NA TERENIE MIASTA LEŻAJSKA W LATACH 2023-2026.....19

VI. FINANSOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW20

ZAŁĄCZNIK Nr 1 - Wykaz obiektów objętych gminną ewidencją zabytków

ZAŁĄCZNIK Nr 2 - Zestawienie stanowisk archeologicznych

I. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument stanowi piątą edycję gminnego programu opieki nad zabytkami pn.: „Program Opieki nad Zabytkami Miasta Leżajska na lata 2023-2026”. Poprzednie programy to obejmujący lata 2007-2010 przyjęty przez Radę Miejską w Leżajsku uchwałą Nr XI/63/07 z dnia 30 października 2007 r., obejmujący lata 2011-2014 przyjęty przez Radę Miejską w Leżajsku uchwałą Nr XII/69/11 z dnia 9 grudnia 2011 r., obejmujący lata 2015-2018 przyjęty przez Radę Miejską w Leżajsku uchwałą Nr XIV/79/15 z dnia 21 grudnia 2015 r. oraz obejmujący lata 2019-2022 przyjęty przez Radę Miejską w Leżajsku uchwałą Nr XIII/94/19 z dnia 18 listopada 2019 r.

Obecny program stanowi kontynuację celów i działań zawartych w pierwotnym programie.

Miasto Leżajsk jest ośrodkiem o dużej koncentracji zasobów środowiska kulturowego. Posiada zabytkowy XVI – wieczny układ urbanistyczny o znaczeniu ponadlokalnym. Głównymi najwyraźniej wykrystalizowanymi elementami zespołu miejskiego są: historyczne śródmieście i rejon przyklasztorny.

Miasto posiada liczne zabytkowe obiekty i zespoły architektoniczne, wśród nich wpisane do rejestru zabytków.

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów programowych miasta, wyszczególnionych w dalszej części opracowania.

Przedmiotem programu jest miasto Leżajsk, jako rejon administracyjny oraz miejsce lokalizacji zabytków objętych programem.

1. Podstawa prawna i cel opracowania programu

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j.t. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.) w art. 87 ust. 1 nakłada na Burmistrza obowiązek sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami. Program ten sporządza się na okres 4 lat, a po dwóch latach od jego wejścia w życie sporządza się sprawozdanie, które przedstawiane jest Radzie Miejskiej.

Program opieki nad zabytkami ma na celu w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Przy sporządzaniu programu oparto się na następujących aktach prawnych i opracowaniach:

1) akty prawne:

- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j.t. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.);

2) dokumenty programowe województwa:

- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie podkarpackim na lata 2022-2025 (przyjęty uchwałą Nr LVI/972/22 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 grudnia 2022 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego Perspektywa 2030 (oprac. w 2018 r.).

3) dokumenty programowe gminy:

- Program Rozwoju Miasta Leżajska na lata 2021–2027 – uchwała Rady Miejskiej w Leżajsku Nr LIII/340/22 z dnia 27 października 2022 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Leżajska, zatwierdzone uchwałą Nr XII/99/99 Rady Miasta Leżajska z dnia 15 grudnia 1999 r., wraz z jego zmianami z czerwca 2003 r., października 2009 r., sierpnia 2013 r., kwietnia 2019 r., listopada 2019 r., maja 2021 r. i lipca 2022 r.

4) opracowania zlecone przez miasto, dotyczące zabytków:

- Studium wartości kulturowych wraz z wytycznymi konserwatorskimi do MPO (Miejscowego Planu Ogólnego) miasta Leżajska i Starego Miasta, opracowane przez dr Jana Malczewskiego z zespołem (Rzeszów 1993 r.);
- Studium historyczno - urbanistyczne dla miasta Leżajska wraz z wytycznymi konserwatorskimi, opracowane w latach 1998-2000 przez zespół pod kierunkiem dr Jana Malczewskiego;

2. Podstawowe definicje oraz podział kompetencji w zakresie ochrony dóbr kultury

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje m.in. podstawowe pojęcia z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz przedmiot, zakres, formy i sposób ich ochrony. W myśl tejże ustawy ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

1) zabytki nieruchome, będące w szczególności krajobrazami kulturowymi; układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi; dziełami architektury i budownictwa; dziełami budownictwa obronnego; obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi; cmentarzami;

parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni; miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome, będące w szczególności dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej; kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje; numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami; wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego; materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach; instrumentami muzycznymi; wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi; przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne, będące w szczególności pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa; cmentarzyskami; kurhanami; reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

W świetle ww. ustawy (art. 5), opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ustawa określa także formy ochrony zabytków (art.7).

Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

W ustawie podane są również obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Do obowiązków gminy należy w szczególności:

- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (została opracowana w październiku 2006 r. oraz zaktualizowana po raz ostatni w grudniu 2021 r.)

oraz zbioru kart stanowisk archeologicznych, które zarządzeniem Burmistrza Leżajska Nr 250/2022 z dnia 19 grudnia 2022 r. zostały włączone do Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Leżajska;

- sporządzanie (na okres 4 lat) gminnego programu opieki nad zabytkami;
- uwzględnianie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- sporządzanie gminnego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, opracowywanego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. (został opracowany – wrzesień 2005 r. i uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – Kierownikiem Delegatury w Rzeszowie i Starostą Leżajskim).

Ponadto ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w art. 7 ust.1 pkt 9 określa, że jednym z zadań własnych gminy jest ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

3. Dokumenty programowe województwa

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 wskazuje na cztery podstawowe obszary tj.: „Gospodarka i Nauka”, „Kapitał Ludzki i Społeczny”, „Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska”, „Dostępność usług”, na których w pierwszej kolejności koncentrować się będą działania samorządu województwa. Strategia jest dokumentem bazowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2021- 2027, regionalnej strategii innowacji oraz programów rozwoju. Strategia jest także płaszczyzną współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz z biznesem, nauką oraz organizacjami społecznymi. Strategia określa także relacje z innymi samorządami województw oraz partnerami zagranicznymi, w tym ze Słowacją, Ukrainą i z obszaru Karpat.

W obszarze „Kapitał Ludzki i Społeczny”, w podrozdziale „Kultura i dziedzictwo kulturowe” jako trzy główne cele wskazano:

- Tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej,
- Wzmacnianie współpracy i partnerstwa na rzecz wykorzystania regionalnych zasobów,
- Infrastruktura kultury i zwiększenie atrakcyjności dziedzictwa kulturowego.

Strategia wskazuje, że województwo podkarpackie wyróżnia bogate dziedzictwo kulturowe regionu, które należy objąć należytą ochroną i racjonalnie wykorzystywać zasoby dla rozwoju województwa i budowania kapitału społecznego. Konieczne jest podejmowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony obiektów zabytkowych i miejsc cennych kulturowo, nowych inwestycji infrastrukturalnych i modernizacji istniejących. Należy również podejmować adaptacje obiektów w celu tworzenia nowoczesnych produktów kulturowych i turystycznych z wykorzystaniem form cyfrowych i wirtualnych. Wagę ochrony zabytków oraz opieki nad zabytkami i ujęcia tych aspektów w strategii regionalnej wskazuje ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

Jednym z głównych wyzwań programu w zakresie rozwoju jest infrastruktura turystyki i kultury. Wspólnym wyzwaniem dla obszarów kultury i turystyki jest odbudowanie aktywności turystyczno-kulturalnej, szczególnie dotkniętej wskutek pandemii COVID-19. Doprowadziło to do znacznego spadku ruchu turystycznego ogółem, jak i uczestnictwa w życiu kulturalnym. Istotnie ucierpiał również sektor kultury, w następstwie wprowadzonych regulacji prawnych zakazujących lub istotnie ograniczających funkcjonowanie placówek kultury. Wskutek przedłużających się obostrzeń i rosnącej niepewności co do kierunku rozwoju sytuacji pandemicznej, sektor kultury podjął próbę zmiany profilu działalności w kierunku cyfrowym. W wielu przypadkach wiązało się to jednak z ograniczeniami i barierami natury technicznej i organizacyjnej. Tym samym silnie zidentyfikowano potrzebę wprowadzenia zmian w dotychczasowym funkcjonowaniu placówek. Koniecznym jest w szczególności dostosowanie bieżącej oferty do postępujących zmian w dziedzinie kultury, w tym poszukiwaniu nowych rozwiązań dążących do efektywnego wykorzystania potencjału kulturalnego regionu, w szczególności szerszego udostępnienia dóbr kultury. W tym miejscu podkreślić należy, że region posiada bardzo bogaty potencjał oparty na pograniczu narodowym, etnicznym i wyznaniowym oraz działalności instytucjonalnej w obszarze kultury. Bardzo ważnym jest zatem dalsze wspieranie regionalnej kultury w rozumieniu długofalowym – mając na uwadze niezwykle istotną jej rolę w procesie jednoczenia obywateli, rozwijania umiejętności współpracy, kreatywności jednostek i wzmacniania więzi międzyludzkich.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie podkarpackim na lata 2022-2025, który ma na celu w szczególności:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Jako główny cel strategiczny kolejnej edycji *Programu* należy uznać wzmacnianie systemu ochrony zabytków w celu kształtowania pamięci i szacunku dla przeszłości jako siły budującej więź społeczną i otwierającej nowe perspektywy rozwoju w przyszłości.

Służyć temu mają następujące priorytety:

PRIORYTET I Rozwijanie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym, w tym o zabytkach oraz o roli dziedzictwa regionalnego w kształtowaniu bogactwa kulturowego kraju - budowanie więzi społecznych oraz świadomości znaczenia i celów ochrony dziedzictwa kulturowego /działania badawcze, edukacyjne, promocyjne/

PRIORYTET II Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym, w szczególności zabytkami jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. /działania w sferze materialnej ochrony oraz użytkowania zasobu zabytkowego/

PRIORYTET III Budowanie współpracy z organami państwowymi, samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, środowiskiem kościelnym i osobami fizycznymi na rzecz intensyfikacji działań służących efektywnej ochronie i opiece nad zabytkami oraz niematerialnym dziedzictwem kulturowym województwa podkarpackiego. /działania organizacyjne i zarządcze, koordynacja i współpraca, dążenie do efektu synergii działań/

Celowi strategicznemu programowi, jak również wyznaczonym priorytetom podporządkowane są przyjęte w Programie kierunki działań oraz zadania. Dobór zadań wynika z kompetencji ustawowych samorządu województwa, w tym z połączenia koncepcji strategicznej z wymogami zawartymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami odnośnie merytorycznej zawartości programów opieki nad zabytkami. Dla realizacji celów programu wskazuje się kierunki działań związane ze strefą edukacyjno – informacyjną dla priorytetu 1, działania finansowo - interwencyjne dla priorytetu 2 oraz dla priorytetu 3 aktywność organizacyjną służącą budowaniu współdziałania i wykorzystywaniu potencjału organów administracji rządowej, samorządowej oraz struktur pozarządowych i społecznych w tworzeniu warunków dla skutecznego sprawowania ochrony i opieki nad zabytkami, przy akceptacji i wsparciu społeczności województwa.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego Perspektywa 2030, (opracowany w 2018 r.), jest dokumentem planistycznym, który odnosi się do zagadnień istotnych dla właściwego funkcjonowania przestrzeni całego województwa. Wśród silnych stron województwa wymienia się dużą różnorodność i bogactwo materialnego dziedzictwa kulturowego, wynikające między innymi z historycznej wielokulturowości regionu. Wskazuje się, że na jakość krajobrazu kulturowego niekorzystnie wpływają m. in.: brak ładu i niska jakość zagospodarowania przestrzennego, zanik tradycyjnego budownictwa wiejskiego i małomiasteczkowego, niedostateczna ochrona zasobów zabytkowych pozostających poza rejestrem. Przyjęta polityka przestrzenna ma na celu ochronę cennych zabytków dziedzictwa kulturowego i przeciwdziałanie ww. niekorzystnym zjawiskom. Głównymi celami polityki przestrzennej są:

- Zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych,
- Zachowanie i ochrona walorów przestrzeni w tym walorów krajobrazu kulturowego,
- Zachowanie i ochrona współczesnego materialnego dziedzictwa kulturowego,
- Rozwijanie sieci szlaków kulturowych, jako istotnego elementu spajającego zasoby kulturowe województwa,

- Ochrona pozostałych zasobów i elementów dziedzictwa kulturowego, w tym zasobów niematerialnych.

„Ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych” realizowana będzie m. in. poprzez rewaloryzację historycznych układów urbanistycznych i innych założeń przestrzennych, w tym ruralistycznych zarówno wpisanych do rejestru zabytków, jak i pozostających poza nim, miast oraz dawnych ośrodków miejskich, w tym miejscowości z zachowaną drewnianą zabudową małomiasteczkową, gdzie poza innymi miastami wymieniony został Leżajsk.

W planie wskazano również, że do najważniejszych materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego zalicza się m.in. uznany za pomnik historii zespół klasztoru oo. Bernardynów w Leżajsku.

4. Zabytki i ich ochrona w dokumentach programowych gminy

Program Rozwoju Miasta Leżajska na lata 2021-2027 jest dokumentem o charakterze wdrożeniowym i uszczegóławiającym postanowienia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 opracowanej dla Powiatu Leżajskiego, Gminy Miasta Leżajsk, Gminy Leżajsk, Gminy Nowa Sarzyna, Gminy Kuryłówka, Gminy Grodzisko Dolne, Gminy Tryńcza. Jednocześnie jest on w pełni zgodny ze strategią ponadlokalną i prowadzi do osiągnięcia celów strategicznych i rozwojowych określonych na poziomie ponadlokalnym. Dokument będzie koncentrować się na wykorzystaniu potencjałów gminy w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę w zakresie wzrostu produktywności, skutecznej transformacji społeczno-gospodarczej realizującej cele Unii Europejskiej, przy zaangażowaniu środowisk lokalnych: samorządów, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych. Jednocześnie będzie wskazywać także potrzeby w zakresie rozwiązywania problemów charakterystycznych dla Miasta Leżajska. Rezultatem zaplanowanych działań będzie m. in.: aktywizacja zasobów i potencjałów gminy oraz zapewnienie trwałych podstaw rozwojowych. Istotne jest również, aby osiągnąć trwałe wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w samorządzie w zakresie planowania strategicznego i realizacji działań rozwojowych obejmujących m.in. aspekty gospodarcze, społeczne, przestrzenne, środowiskowe i kulturowe oraz wzmocnienie roli lokalnych interesariuszy w planowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Leżajska (uchwalone w 1999 r. wraz z jego późniejszymi zmianami, dokonanymi w 2003 r., 2009 r., 2013 r., 2019 r., 2021 r. i 2022 r.) jest dokumentem planistycznym, opracowanym w oparciu o przepisy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, określającym wizję przestrzennego rozwoju miasta. Przyjęte cele rozwoju miasta wyznaczyły przyszłe kierunki zagospodarowania przestrzennego i politykę przestrzenną miasta.

Jednym z ważnych celów rozwoju miasta ustalonym w studium (pkt 4) jest zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz historycznie ukształtowanego specyficznego krajobrazu miasta oraz harmonizowanie rozwoju z walorami krajobrazu.

Cel zawarty w punkcie 4, dotyczący ochrony zasobów kulturowych miasta, realizowany będzie poprzez respektowanie wymogów wynikających z ustalenia stref ochrony

konserwatorskiej i obiektów zabytkowych (budynki, zespoły obiektów, aleje, stanowiska archeologiczne, cmentarze, punkty i ciągi widokowe), a w szczególności poprzez:

- a) eksponowanie najwartościowszych krajobrazowo fragmentów miasta lub pojedynczych obiektów,
- b) projektowanie nowej zabudowy zharmonizowanej z istniejącą historyczną zabudową miasta,
- c) prowadzenie działalności inwestycyjnej w strefach ochrony konserwatorskiej pod nadzorem Państwowej Służby Ochrony Zabytków, w oparciu o wytyczne „Studium historyczno-urbanistycznego”.

W Studium historyczno–urbanistycznym dla miasta Leżajska wraz z wytycznymi konserwatorskimi, opracowanym w latach 1998-2000, wyznaczono na terenie miasta strefy ochrony konserwatorskiej w celu ochrony dziedzictwa kulturowego miasta.

Strefa A – pełna ochrona historycznej struktury przestrzennej

Strefa A–1 obejmująca najcenniejsze elementy układu przestrzennego miasta, które uformowały się w otoczeniu miasta lokacyjnego, pochodzącego z 1524 roku. Są to:

- obszar miasta lokacyjnego z 1524 r., po jego przeniesieniu z obecnej osady Stare Miasto, z uwagi na wyniszczające miasto najazdy Tatarów, w obrębie wyznaczonym niegdyś przez wały (stąd dzisiejsza nazwa ul. Wałowej),
- wzgórze z zespołem dworu starościńskiego, oddzielone wąwozem od zespołu kościoła farnego,
- fragment południowej części ulicy Mickiewicza, na której skoncentrowała się spora grupa zabudowy, związanej kompozycyjnie i funkcjonalnie z obszarem staromiejskim.

Strefa A–2 obejmująca obszar zespołu klasztornego OO. Bernardynów i Podklasztorza wraz z Placem Mariackim.

Strefa B – ochrona zachowanych elementów zabytkowych

Strefa ta obejmuje wyróżniające się w obecnej przestrzeni miejskiej Leżajska, ukształtowane w procesie historycznym obszary charakteryzujące się podobną funkcją. Tworzą ją samoistne jednostki przestrzenne, które wydzielono z obecnej przestrzeni miejskiej Leżajska, ze względu na ich specyficzne wartości kulturowe przez nie reprezentowane.

Strefa B–1 obejmuje fragment ulicy Mickiewicza na odcinku od strefy A2 przy klasztorze OO. Bernardynów do strefy A1 przy zespole staromiejskim, na obszarze między torami kolejowymi a ulicą Mickiewicza.

Strefa B-2 obejmuje obustronny fragment ulicy Burmistrzów Zawilskich na odcinku od toru kolejowego do granicy ze strefą A1, u podnóża skarpy staromiejskiej.

Strefa B-3 obejmuje fragment ulicy Rzeszowskiej na odcinku od ulicy Moniuszki do strefy A1 przy zespole staromiejskim.

Strefa B-4 obejmuje obecną ulicę Moniuszki, niegdyś osadę kolonistów niemieckich o nazwie Gillershof.

Strefa E – ochrony ekspozycji

Strefa ta ma na celu eksponowanie, z tras komunikacyjnych: wartościowych wglądów panoramicznych na miasto lokacyjne, fragmentów terenów objętych strefą A oraz

pojedynczych cennych obiektów, a także lokalnych wglądów wewnątrz miasta, usytuowanych w korzystnych widokowo miejscach na obrzeżach miasta.

Strefa E-1 ma na celu utrzymanie ekspozycji panoramy zespołu staromiejskiego z widokiem od strony torów kolejowych i placu targowego, po skarpe staromiejską oraz od granic strefy B wzdłuż ulicy do granic strefy A, przebiegającej u podstawy skarpy równoległej do ulicy Mickiewicza.

Strefa E-2 ma na celu eksponowanie panoramy zespołu klasztornego OO. Bernardynów, głównie od ulic: Mickiewicza i Opalińskiego oraz z przyszłej obwodnicy. Granice tej strefy zamykają się między ulicami: T. Michałka, Opalińskiego, Św. Jana z Dukli i ścianą fragmentu lasu przy nieczynnym zbiorniku wodnym na rzeczce Jagoda.

Strefa E-3 obejmuje obszar zawarty w korytarzu widokowym, który bierze początek nad nieczynnym obecnie stawem obok młyna przy ul. Siedlańskiej (obecnie ul. Wyspiańskiego). Korytarz ten ukierunkowany jest na panoramę zespołu klasztornego OO. Bernardynów, usytuowanego na tle lasu.

Strefa K – ochrony krajobrazu

Strefa ta obejmuje w granicach administracyjnych Leżajska dwa duże obszary miasta:

Strefa K-1 - granicami strefy objęto tereny krajobrazu integralnie związanego z zespołem klasztornym i jego otoczeniem. Ze względu na rolę w kompozycji przestrzennej miasta i rodzaj powiązań z historycznym zespołem klasztoru, stanowiącym dominantę wysokościową, można je podzielić na obszary przedpola widokowego (strefa E) oraz obszary, z których można obserwować zabytkowy zespół lub jego fragmenty. Strefa K1 rozciąga się po obu stronach rzeki Jagoda, obejmując na jednym jej brzegu tereny po obu stronach ulicy T. Michałka i fragment Podklasztoru, a na drugim tereny po obu stronach ulicy Opalińskiego, na odcinku od ulicy Św. Jana z Dukli do lasu.

Strefa K-2 obejmuje najbardziej interesujący fragment zachowanego krajobrazu naturalnego, jaki powstał na skutek działalności Sanu po zmianie jego koryta.

Strefa OW – obserwacji archeologicznej

Strefa obejmuje teren zespołu staromiejskiego z czasów lokacji w 1524 r.

Ochrona ustalona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

Na terenie miasta Leżajska w okresie od 1995 r. do 2022 r. sporządzono dla wybranych obszarów miasta nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Część z tych planów obejmuje obszary ochrony konserwatorskiej oraz obiekty zabytkowe wyszczególnione w gminnej ewidencji zabytków.

Są to następujące plany:

Nr 2/97 – terenu przy ul. Mickiewicza 76 i 78

wraz z jego późniejszą zmianą Nr 2/II/10;

Nr 7/97 – terenu cmentarza żydowskiego wraz z przyległymi ulicami,

wraz z późniejszą zmianą tego planu Nr 7/II/07;

Nr 8/97 – ul. Spokojnej (od ul. Rzeszowskiej do ul. Studziennej);

Nr 10/97 – Placu Targowego (parking);

Nr 15/97 – terenu przy ul. Jana Brzozy (w tym budynek na posesji nr 5);
Nr 17/97 – terenu przy ul. Leśnej (parking);
Nr 19/97 – terenu przy ul. Mickiewicza 74 (handel i usługi)
wraz z późniejszą zmianą tego planu Nr 19/II/08;
Nr 22/97 – terenu przy ul. Mickiewicza 122;
Nr 24/98 – terenu przy ul. Wałowej;
Nr 29A/2000 – terenu przy ul. Studziennej i ul. Spokojnej;
Nr 29B/2000 – terenu przy ul. Studziennej i ul. Boczna Moniuszki;
Nr 33/2002 – terenu przy ul. Sanowej (w tym budynki na posesjach nr 1 i 2);
Nr 37/2002 – terenu przy ul. Mickiewicza
Nr 50/2002 – terenu przy ul. Dolnej i za cmentarzem żydowskim
oraz wąwozu przy ul. Jarosławskiej;
Nr 52/2002 – terenu przy ul. Burmistrzów Zawilskich;
Nr 53/2002 – terenu przy ul. Mickiewicza (od ul. Opalińskiego do włączenia
przy przekrytym rowie „Malina” – łącznik od ul. Paderewskiego);
Nr 54/2002 – terenu przy ul. Mickiewicza i ul. Matejki;
Nr 56A/03 i 56B/03 – terenu w rejonie ul. Sandomierskiej i ul. Ogrodowej (dot. stanowisk
archeologicznych), wraz z późniejszą zmianą części planu 56B/03 –
Nr 56B/II/12;
Nr 62/07 – terenu przy ul. Warszawskiej;
Nr 64/09 – terenu cmentarza komunalnego wraz z jego rozbudową przy ul. Cmentarnej,
Nr 69/17 - terenu położonego przy ul. Studziennej w Leżajsku – etap I;
Nr 60/II/19 - terenu położonego wzdłuż torów kolejowych od ul. Sanowej do ul. Sportowej.

II. CHARAKTERYSTYKA ZASOBU

1. Zabytki nieruchome objęte prawnymi formami ochrony.

W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wskazano, że prawnymi formami ochrony jest: uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, wpis do rejestru zabytków i ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie miasta Leżajska nie występują obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego UNESCO, nie ma też utworzonego parku kulturowego.

Pomnik historii

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 kwietnia 2005 r. (Dz. N. Nr 64, poz. 569) uznano za pomnik historii „Leżajsk – zespół klasztoru OO. Bernardynów”. Celem ochrony pomnika historii jest zachowanie, ze względu na wartości historyczne, przestrzenne, architektoniczne oraz wartości niematerialne, zespołu klasztornego funkcjonującego nieprzerwanie od 400 lat.

Rejestr zabytków

Wpis do rejestru zabytków jest jedną z form ochrony zabytków określonych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Rejestr ten prowadzony jest dla obszaru danego województwa przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Mogą się w nim znajdować zabytki nieruchome, zabytki ruchome oraz zabytki archeologiczne, czyli stanowiska archeologiczne. Umieszczenie zabytku w rejestrze następuje decyzją WKZ na wniosek właściciela obiektu lub z urzędu.

Umieszczenie budynku w rejestrze zabytków daje podstawę do ubiegania się o przyznanie dotacji na prowadzenie prac remontowych, konserwatorskich lub restauratorskich (art. 73 i 74 ustawy) oraz uzyskanie zwolnienia z płacenia podatku od nieruchomości (dot. funkcji mieszkalnej).

Na terenie miasta Leżajska znajdują się następujące **zabytki nieruchome** wpisane do rejestru zabytków:

Nazwa obiektu	Nr wpisu	Data
1. Zespół Klasztorny OO. Bernardynów, Pl. Mariacki 8	A-676	13.11.1948 r.
2. Cerkiew parafii greko-katolickiej i pozostałości ogrodzenia	A-1016	11.09.1971 r.
3. Zajazd, ul. Mickiewicza nr 11	A-257	22.04.1971 r.
4. Dom drewniany, ul. Mickiewicza nr 41	A-1019	07.05.1976 r.
5. Dom murowany, ul. Moniuszki nr 2	A-1020	13.05.1985 r.
6. Dom murowany, ul. Mickiewicza nr 44	A-1018	27.03.1990 r.
7. Dom drewniany, ul. Mickiewicza nr 48	A-1017	07.11.1983 r.
8. Dom drewniany, ul. Wyspiańskiego nr 7	A-807	07.11.1983 r.
- skreślony z rejestru zabytków decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego znak: l.dz. DOZ-OAiK.660.549.2016.AJ z dnia 21 października 2016 r.		
9. Dworek drewniany, ul. Słowackiego nr 2	A-929	28.06.1988 r.
10. Bank Spółdzielczy (murowany), ul. Mickiewicza nr 38	A-1028	15.09.1989 r.
11. Dwór starościński , ul. Mickiewicza nr 20	A-747	21.12.1992 r.
12. Dom ul. Rzeszowska nr 11	A-930	10.04.1992 r.
13. Dawny pałac obecnie dom SS Służebniczek NMP w Leżajsku przy ul. Furgalskiego nr 4	A-1015	17.08.1993 r.
14. Kamienica, ul. Rynek nr 32	A-927	02.05.1991 r.
15. Cmentarz żydowski przy ul. Górnej	A-1495	10.05.1991 r.
16. Ratusz - ul. Rynek nr 1	A-558	25.01.1995 r.
17. Dom drewniany z posesją, Plac Mariacki nr 1	A-1031	29.03.1996 r.
- skreślony z rejestru zabytków decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie znak: DOZ-OAiK-660.181.2015.UB - [11/1/15] z dnia 24 marca 2015 r.		
18. Dom, ul. Krótka nr 1	A-2	15.04.1999 r.
19. Dom, ul. Górna nr 23	A-3	20.04.1999 r.
20. Budynek przy Placu Mariackim nr 2, wł. Zgromadzenie Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia	A-18	29.02.2000 r.
21. Zespół kościoła farnego, ul. Rynek nr 35	A-72	30.06.2003 r.
22. Otoczenie zespołu kościoła i klasztoru OO. Bernardynów	A-95	16.07.2004 r.
23. Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej, ul. Jarosławska nr 1	A-212	30.03.2007 r.
24. Kamienica, ul. Rzeszowska nr 14	A-244	16.11.2007 r.
25. Budynek przy ul. Żwirki i Wigury nr 18	A-634	02.08.2011 r.
26. Kaplica grobowa Marii Jaroszówny i Alfreda Josse	A- 1518	05.02.2018 r.
27. Budynek przy ul. Sanowej 2	A-1714	22.02.2021 r.
28. Dom przy ul. Św. Jana z Dukli 10	A-1746	25.02.2022 r.

2. Zabytki ruchome objęte prawnymi formami ochrony.

Rejestr **zabytków ruchomych** prowadzony jest (podobnie jak rejestr zabytków nieruchomych) przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Wedle stanu obecnego na terenie miasta Leżajska zabytki ruchome wpisane są do rejestru zabytków na mocy czterech decyzji w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków.

Są to następujące decyzje:

1) Decyzja nr B-183 z dnia 02.06.1976 r. - organy z kościoła OO. Bernardynów w Leżajsku;

2) Decyzja nr B-220 z dnia 15.05.1986 r. - wyposażenie i wystrój kościoła parafialnego p.w. Trójcy Św. i Wszystkich Świętych w Leżajsku (wg załączonego do decyzji spisu stanowiącego integralną część decyzji), obejmujące 52 obiekty; w tym: ołtarze, ambonę, stalle, chór muzyczny, figury 2 świętych, krucyfiks, chrzcielnicę, ławki, płaskorzeźbę, żyrandol, płyty nagrobne, portale, polichromię, ornaty, dalmatykę, kapy, itp.;

3) Decyzja nr B-219 z dnia 16.06.1986 r. – wyposażenie kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Leżajsku oraz zespół ruchomych dóbr kultury, stanowiących kolekcję, przechowywanych w dawnym „skarbcu” klasztornym (wg załączonego do decyzji spisu stanowiącego integralną część decyzji), obejmujące łącznie 173 obiekty, w tym: ołtarze, stalle, pulpit, ambonę, portale, obrazy, epitafia, stolarkę (katafalk, konfesjonały, szafy, ławki, świeczniki i lichtarze, lampy, kraty, kropielnice, chrzcielnicę, polichromie i sztukaterie, kominek, dekorację i wyposażenie zakrystii, krużganki – portale, furtę klasztorną, zespół „Ukrzyżowanie”, cykl obrazów z historią powstania kościoła i klasztoru oraz cudów Matki Boskiej Leżajskiej, cykl obrazów przedstawiających sceny z życia Św. Franciszka z Asyżu, cykl Męki Pańskiej, cykl Siedmiu Sakramentów Świętych, obrazy świętych, przedsionek refektarza – dekoracja sklepienia, 2 portale, krucyfiks; refektarz - dekoracja sklepienia, 2 krucyfiksy , lawaterz, stół; psalterz, oprawy mszału, szaty liturgiczne, dziedziniec klasztorny – kolumna Chrystusa Frasobliwego, polichromie, drzwi, figurę Assunty;

4) Decyzja nr B-233 z dnia 28.02.2008 r. – wyposażenie zespołu kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Leżajsku (stanowiąca uzupełnienie ww. decyzji), wyszczególnione w załączniku do decyzji w 13 pozycjach: komody w zakrystii (6 szt.), komoda w skarbcu przy zakrystii (1szt.), zapiecki ław w refektarzu, szafa w sali reprezentacyjnej (przy celi kustosza), portal i drzwi do celi kustosza (wewnętrzny), rzeźba św. Jan Nepomucen oraz rzeźba Matka Boża Niepokalana - studnia na dziedzińcu przed klasztorem (Plac Mariacki), polichromia w refektarzu, dekoracja plastyczna sal reprezentacyjnych I i II, polichromia 7 cel nowicjatu.

Na terenie klasztoru OO. Bernardynów funkcjonuje założone w 1971 r. „Muzeum Prowincji Ojców Bernardynów”, eksponujące część ww. zabytków ruchomych oraz inne cenne zbiory zgromadzone przez lata przez zakon.

5) Decyzja nr B-868 z dnia 19.10.2017 r. – wyposażenie kościoła filialnego pw. Jezusa Miłosiernego (dawnej cerkwi greckokatolickiej pw. Zaśnięcia Bogurodzicy) w Leżajsku przy ul. Jarosławskiej: Balustrada empory muzycznej, polichromia ścienna i posadzka.

6) Decyzja Nr B-877 z dnia 20.12.2017 r. – wyposażenie kaplicy grobowej Marii Jarosówny na cmentarzu komunalnym przy ul. Cmentarnej w Leżajsku: mensa ołtarzowa, obraz Matka Boża Gromniczna z obramieniem, ława – stalla, rzeźba – popiersie Marii Jarosówny, plakieta – płaskorzeźba portret Marii Jarosówny, tablica epitafijna Marii Jarosówny, tablica epitafijna Alfreda Josse, tablica inskrypcyjna na elewacji, tablica nagrobna przy wejściu do krypty, polichromia ścienna, lampa, wazony – urny 2 szt., posadzka, okładzinna ścienna, witraż Matka Boża Bolesna.

7) Decyzja Nr B-1060 z dnia 17.05.2023 r. – stacje drogi krzyżowej z kościoła parafialnego pw. Świętej Trójcy.

3. Gminna Ewidencji Zabytków

Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków należy do obowiązków gminy.

Gminna Ewidencja Zabytków miasta Leżajska opracowana została w oparciu o materiały przekazane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie sporządzonego „Studium historyczno - urbanistycznego dla miasta Leżajska” wraz z wytycznymi konserwatorskimi oraz w oparciu o materiały i analizy własne.

Stanowi zbiór zawierający podstawowe informacje o danym obiekcie. Wykonana została w formie kart papierowych ze zdjęciami obiektów oraz w wersji elektronicznej w programie specjalnie do tego opracowanym przez służby konserwatorskie.

Po zmianie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jakie nastąpiły w czerwcu 2010 r., roboty remontowo-budowlane przy zabytkach ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ewidencja ta dla obiektów nieruchomych położonych na terenie miasta Leżajska została sporządzona w 2006 r. W grudniu 2021 r., po wykreśleniu budynku przy ul. Jarosławskiej 12, dokonano ostatniej jej aktualizacji.

Wykaz obiektów objętych gminną ewidencją zabytków na terenie miasta Leżajska dołączony został do niniejszego opracowania w formie załącznika nr 1.

4. Zabytki archeologiczne

Informacje o zabytkach archeologicznych pochodzą z badań powierzchniowych archeologicznych i przypadkowych odkryć, ale znane stanowiska dobrze ilustrują geografę osadnictwa pradziejowego. Zwraca uwagę ich zagęszczenie we wschodniej części miasta, co w sposób bardzo wyraźny nawiązuje do lokalnych warunków siedliskowych i najkorzystniejszych terenów na terasach nadzalewowych Sanu. Warto także wspomnieć, że współczesna zabudowa miejska, przynajmniej w części zajmuje także podobne tereny. Brak stanowisk archeologicznych można w tym przypadku tłumaczyć niedostępnością terenu do badań powierzchniowych.

W źródłach archeologicznych z tego terenu dadzą się wyróżnić następujące okresy:

- Paleolit i mezolit – znaleziska pojedynczych narzędzi krzemiennych, związanych z tzw. kulturą świderską – np. Leżajsk, stan. 3 (paleolit schyłkowy, IX tys. p.n.e.) oraz nieokreślonymi kulturami mezolitycznymi – liczne stanowiska w okolicach Leżajska (VIII–V tys. p.n.e.). Etap ten charakteryzuje się prowadzeniem gospodarki zbieracko–łowieckiej i eksploatacją środowiska tundrowego (polowania na renifery) lub wczesnoholocenijskiego lasu (traperskie polowania na faunę leśną z dużym udziałem zbieractwa i rybołówstwa). Najchętniej zasiedlanymi wówczas terenami były wydmy położone blisko cieków wodnych. Tam też dziś znajdujemy charakterystyczne narzędzia krzemienne.
- Neolit – reprezentowany przez młodsze kultury ostatniej części epoki kamienia – kulturę pucharów lejkowatych (poł. V–poł. IV tys. p.n.e.) – Leżajsk stan. 17, 22, 35, 39, kulturę amfor kulistych (IV/III –poł. III tys. p.n.e.) i kulturę ceramiki sznurowej (III tys. p.n.e.) – pojedyncze stanowiska w okolicach Leżajska. Jest to czas rozwoju zupełnie nowych metod gospodarowania – hodowli i uprawy ziemi. Warunki naturalne panujące w regionie leżajskim sprzyjały w zasadzie jedynie gospodarce hodowlanej. Stąd nie dziwi fakt braku tutaj kultur wczesnego neolitu, bazujących na uprawie roli. Większość nieokreślonych kulturowo znalezisk, głównie krzemiennych, odnoszonych ogólnie do neolitu należy zapewne przypisać także tym kulturom.
- Wczesna epoka brązu (koniec III – początek II tys. p.n.e.) – w zasadzie znaleziska pojedynczych przedmiotów, głównie krzemiennych narzędzi (grotów, sierpów, siekier i innych), świadczących o penetracjach grup ludzkich o typowo "wczesnobrązowej" kulturze rolniczo–hodowlanej (tzw. kultura mierzanowicka).
- Młodsze epoki brązu wraz z wczesną epoką żelaza (XVI/XV – III wiek p.n.e.). Są to czasy rozwoju najpierw tzw. kultury trzcinieckiej (do XIV–XIII wieku p.n.e), a później grupy tarnobrzeskiej kultury pól popielnicowych oraz stanowiska określane jako punkty osadnicze i znaleziska luźne. Jednocześnie etap ten można nazwać złotym wiekiem dla osadnictwa w dolinie Sanu. Ulubionym miejscem lokalizacji osad i ciepłopalnych cmentarzysk (co odnosi się do grupy tarnobrzeskiej) są bowiem piaszczyste wydmy i terasy nadszańskie. Była to ludność osiadła, prowadząca gospodarkę rolniczą ze znacznym udziałem hodowli. Jest to zarazem czas pełnego rozwoju epoki brązu, co wiąże się z upowszechnieniem właśnie tego metalu (głównie jednak do produkcji ozdób), a później także żelaza. Największa część znanych materiałów pochodzi właśnie z tego ostatniego etapu, łączonego z wczesną epoką żelaza (VII–III wiek p.n.e.), w której zaznaczają się bardzo wyraźne nawiązania do scytyjskiej prowincji kulturowej. Świadczy to zapewne o dużej dynamice osadniczej i znacznym liczebnym wzroście populacji.
- Okres wpływów rzymskich wraz z wczesnym okresem wędrówek ludów (I–V wiek n.e.). Po okresie wyraźnej luki osadniczej w III–I wieku p.n.e. (z terenu Leżajska mamy wprawdzie informacje o odkryciu materiałów "późnolateńskich", ale nie są to dziś źródła w jakikolwiek sposób sprawdzalne) obserwujemy ponowny rozwój osadnictwa na wyższych terasach doliny Sanu, związany z pojawieniem się kultury przeworskiej, głównie w II–III wieku. Istotną nowością jest teraz upowszechnienie się żelaza (zakłada się nawet możliwość miejscowej produkcji z licznych w regionie złóż rudy darniowej) do produkcji narzędzi i broni oraz pojawienie się tzw. importów rzymskich – wytworów

rzemiosła (np. naczynie terra sigillata z Grodziska Dolnego) lub monet (Leżajsk, Tarnawiec), napływających z terenu prowincji rzymskich. Z tego czasu potrafimy wskazać zarówno ciałopalne cmentarzyska, jak i osady oraz wiele znalezisk luźnych i tzw. punktów osadniczych.

- Wczesne średniowiecze – od przełomu V/VI wieku do XIII w. Są to czasy nieprzerwanego trwania tej samej grupy ludności, którą identyfikujemy z przybyciem ze wschodu Słowian w trakcie ich wielkiej wędrówki od końca V wieku i w VI wieku. W regionie leżajskim mamy poświadczone osadnictwo już w fazie najstarszej – co najmniej dwa stanowiska z Grodziska Dolnego. Czasy nieco późniejsze znamy słabiej, ale stanowiska te nigdy nie były badane wykopaliskowo. Kontrowersyjna jest kwestia istnienia domniemanego grodu i zamku, niestety nie zlokalizowanych w terenie, być może znajdujące się w terenie zajętym dziś pod zabudowę miejską.
- Późne średniowiecze (od XIV wieku) i czasy nowożytne. Zajmuje się nimi tzw. archeologia historyczna, która uzupełniając źródła pisane bada tylko określone zagadnienia związane z kulturą materialną i zagospodarowaniem przestrzeni osadniczej historycznych miast, co odnosi się właśnie do Leżajska. W 1997 roku przeprowadzono np. badania zespołu starościńskiego, odkrywając materiały z XVII–XIX wieku, poza tym znane są informacje o znajdowaniu innych źródeł ruchomych, głównie ceramiki i kafli w różnych miejscach najstarszej części Leżajska.

Oceniając wartość źródeł archeologicznych z terenu Leżajska należy stwierdzić, że w wielu przypadkach należą one do najważniejszych w szerszej (ponadregionalnej) skali terytorialnej. Odnosi się to zwłaszcza do okresu epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, który jest najlepiej poznany. Prawdopodobnie szersze badania wykopaliskowe z ukierunkowaniem na inne epoki prehistoryczne tę wyraźną dysproporcję mogłyby zmienić. Warto także stwierdzić, że według obowiązującej dziś wiedzy poszczególne kultury są odrębnymi epizodami osadniczymi w tym regionie. Nie można tu mówić o ciągłości ludnościowej i osadniczej, którą notujemy dopiero od wczesnego średniowiecza.

Przedmioty znalezione na terenie miasta Leżajska oraz w jego okolicy, pochodzące z wyżej wymienionych okresów osadnictwa pradziejowego eksponowane są w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie. Natomiast w funkcjonującym od 1 stycznia 2009 r. Muzeum Ziemi Leżajskiej istnieje jedynie ekspozycja archeologiczna związana z wykopaliskami z pobliskiej miejscowości Grodzisko Dolne.

Od kwietnia do listopada 2022 roku trwały prace nad wykonaniem Gminnej Ewidencji Stanowisk Archeologicznych miasta Leżajsk.

W wyniku przeprowadzonych prac, Burmistrz Leżajska zarządzeniem Nr 250/2022 z dnia 19 grudnia 2022 r. włączył do Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Leżajsk zbiór 58 kart stanowisk archeologicznych.

Zestawienie stanowisk archeologicznych zostało dołączone do niniejszego opracowania w formie załącznika nr 2.

III. GŁÓWNE CELE POLITYKI GMINNEJ ZWIĄZANEJ Z OCHRONĄ ZABYTEKÓW

1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe: dążenie do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.
2. Planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków.
3. Wykorzystanie walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój gospodarczy miasta oraz powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju miasta oraz innymi dokumentami programowymi gminy i województwa.
4. Realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków oraz krajobrazu kulturowego.
5. Dążenie do pełnej oceny stanu zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego miasta, podjęcie prac nad aktualizacją powszechnie dostępnej bazy informacji o zabytkach miasta.
6. Wypracowanie i wprowadzenie zasad ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych, dążenie do przywrócenia ładu przestrzennego w urbanistycznej tkance miasta.
7. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni miejskiej i zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
8. Racjonalne wykorzystanie gminnych funduszy na prace konserwatorskie i dokumentacyjne przy obiektach o szczególnych wartościach zabytkowych.
9. Wspieranie projektów i prac budowlanych związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych.
10. Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej.
11. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków oraz kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki, odczytywane jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji.

IV. PLANOWANE DZIAŁANIA WŁADZ MIEJSKICH ZWIĄZANE Z OPIEKĄ NAD ZABYTKAMI I OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIASTA

1. Dbłość o dobry stan techniczny obiektów zabytkowych stanowiących własność miasta.
2. Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach miasta z budżetu państwa oraz programów UE.
3. Kontynuacja dofinansowania z budżetu miasta prac konserwatorskich przy najcenniejszych zabytkach miasta.
4. Utworzenie funduszu umożliwiającego pozyskanie dofinansowania na prowadzenie prac remontowych przy zabytkach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, położonych w obrębie ul. Rynek.
5. Utrzymanie i bieżąca konserwacja kapliczek, pomników oraz innych obiektów małej architektury, połączona z kultywowaniem, dokumentowaniem i upowszechnianiem tradycji, związanej z tymi obiektami.
6. Realizacja kierunków polityki przestrzennej wskazanych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego w *miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego*.
7. Bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków.
8. Prowadzenie okresowych przeglądów zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z *Gminnym programem ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*.
9. Pomoc dla właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych w przygotowaniu absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej (dysponowanie aktualnymi informacjami o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych).
10. Interwencja władz miasta przy rażących naruszeniach prawa budowlanego (zwłaszcza w zakresie samowoli budowlanych) na obszarach objętych ochroną konserwatorską, przy obiektach zabytkowych oraz ujętych w ewidencji gminnej zabytków.
11. Działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne związane z promocją zabytków i walorów miejskiej przestrzeni kulturowej:
 - 1) udostępnienie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego informacji o zabytkach, gminnej ewidencji zabytków, wraz z podaniem ich aktualnego stanu prawnego;
 - 2) utrzymanie istniejących i kreowanie nowych szlaków edukacyjno-turystycznych po zasobach dziedzictwa kulturowego miasta (Szlak Elimelecha, Szlak Staromiejski);
 - 3) wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miasta oraz ochroną dóbr kultury;
 - 4) wspieranie i promowanie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk w zakresie lokalnych inicjatyw - imprez kultywujących tradycje, regionalny strój i potrawy, obrzędy itp. (np. „Towarzystwo Miłośników Ziemi Leżajskiej”, „Leżajskie Targowisko Sztuki”),
 - 5) wspieranie inicjatyw mających na celu edukowanie społeczeństwa, zwłaszcza dzieci i młodzieży na rzecz ochrony dziedzictwa.

V. ZADANIA PLANOWANE DO REALIZACJI PRZY OBIEKTACH ZABYTKOWYCH NA TERENIE MIASTA LEŻAJSKA W LATACH 2023-2026

1. Obiekty zabytkowe stanowiące własność gminy Miasto Leżajsk:

- 1) Prace remontowo- konserwatorskie w budynku przy ul. Sanowa 34 – nr karty GEZ 280/1709,
 - wymiana pokrycia dachowego,
 - remont elewacji;
- 2) Prace remontowo- konserwatorskie w budynku przy ul. Mickiewicza 2 – nr kraty GEZ 93/1709
 - remont pokrycia dachowego,
 - remont elewacji.

2. Parafia Rzymsko-Katolicka Leżajsk-Fara p.w. Świętej Trójcy, wpis do rejestru zabytków pod nr A-72.

- 1) 2022-2023 r. Przebudowa i remont konstrukcji dachowej z wymianą pokrycia
- 2) 2024 r. Konserwacja zabytkowego prospektu organowego
- 3) 2024 r. Konserwacja czternastu XIX wiecznych obrazów olejnych Stacji Drogi Krzyżowej
- 4) 2023-2024 r. Przebudowa i remont konstrukcji dachowej, wymiana pokrycia dachowego i wykonanie instalacji odgromowej na budynku wikarówki

3. Zespół Klasztorny OO. Bernardynów wpisany do rejestru zabytków pod nr A-676

- 1) 2023 r. Konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza bocznego pw. Św. Józefa w bazylice OO. Bernardynów
- 2) 2023-2024 r. Wymiana okien w Bazylice Zwiastowania NMP

4. Muzeum Ziemi Leżajskiej – zespół Dworu Starościńskiego, nr wpisu do rejestru zabytków A-1255

- remont elewacji i piwnic

5. Budynek Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczy znajdujący się w budynku przy ul. Mickiewicza 76, nr karty GEZ 133/1709

- rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku

6. Kamienica przy ul. Rynek 2, nr karty GEZ 201/1709

- renowacja elewacji

VI. FINANSOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW

Główny obowiązek dbania o stan zabytków, a tym samym ponoszenia nakładów na prace konserwatorskie, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych regulują:

- 1) przepisy Rozdziału 7 pn.: „Zasady finansowania opieki nad zabytkami” ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 2) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. (Dz. U. z 2014, poz.399).

Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.
- 3) w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Dotacje udzielane z budżetu miasta

Gmina - Miasto Leżajsk udziela dotacji w oparciu o stosowną uchwałę Rady Miejskiej w Leżajsku Nr LII/331/22 z dnia 5 września 2022 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze Gminy Miasto Leżajsk.

Podstawowe zasady udzielania dotacji:

1. Dotacje mogą być udzielane na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku ruchomym lub nieruchomym, wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, który znajduje się na terenie miasta Leżajskiego oraz posiada istotne znaczenie historyczne, sakralne, artystyczne lub kulturowe dla mieszkańców miasta Leżajsk.
2. Dotacja może obejmować jedynie nakłady konieczne na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach.
3. Dotacja może być udzielona wnioskodawcy, który posiada tytuł prawny do zabytku.
4. Dotacja z budżetu gminy Miasto Leżajsk na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym samym zabytku w danym roku

budżetowym może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac lub robót budowlanych.

5. Podstawą udzielenia dotacji jest wniosek o przyznanie dotacji, według wzoru stanowiącego załącznik do uchwały.

Podsumowując, wsparcie finansowe prac przy zabytkach może pochodzić ze środków:

- Ministerstwa Kultury w ramach Programów Operacyjnych;
- w 2023 roku środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków;
- Wojewody, będących w dyspozycji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- Budżetu samorządu województwa i jednostek samorządu terytorialnego;
- Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów);
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla założeń zieleni zabytkowej).

Aktualizacja – grudzień 2021

WYKAZ OBIEKTÓW OBJĘTYCH GMINNĄ EWIDENCJĄ ZABYTKÓW NA TERENIE MIASTA LEŻAJSKA

Zespół kościoła parafialnego

– ul. Rynek 35 – 36

1. Kościół parafialny
p.w. Trójcy Świętej
i Wszystkich Świętych
2. Dzwonnica (wieża)
3. Klasztor zakonu
bożogrobców – plebania
4. Klasztor zakonu
bożogrobców – oficyna
plebani
5. Wikařówka
6. Dom kościelny
7. Ogrodzenie
8. Mur oporowy

Zespół klasztoru Ojców Bernardynów

– Plac Mariacki 8

9. Kościół parafialny
p.w. Zwiastowania NMP
10. Klasztor
11. Obwarowania i
ogrodzenia
12. Figura świętego Jana
z Dukli (przeniesiona do
muzeum w klasztorze
OO. Bernardynów)
13. Figura Chrystusa
Frasobliwego
14. Studnia z figurą MB
Niepokalanie Poczętej
15. Figura świętego Jana
Nepomucena
16. Figura MB Niepokalanie
Poczętej
17. Folwark klasztorny
– dawna oficyna
18. Folwark klasztorny
– stajnia
19. Folwark klasztorny
– dawna kuźnia
20. Kaplica cmentarna
21. Las klasztorny

Zespół cerkwi parafialnej greko-katolickiej

– ul. Jarosławska 2 - 4

22. Cerkiew p.w. Zaśnięcia
NMP
23. Plebania (Caritas)
24. Kaplica p.w. świętego
Josafata Kuncewicza
25. Dzwonnica
26. Ogrodzenie
27. Mur oporowy

Zespół dworu starościńskiego – ul. Mickiewicza 20

28. Dwór Starościński
29. Oficyna północno -
wschodnia
30. Oficyna południowo -
zachodnia
31. Oficyna południowo -
wschodnia
32. Oficyna północno –
zachodnia

Cmentarz komunalny - ul. Cmentarna

33. Kostnica cmentarna
34. Kaplica grobowa

35. Ohel – symboliczny grobowiec cadyka Elimelecha przy ul. Górnej

ul. Świętego Jana z Dukli

36. Dworek nr 10

ul. Tadeusza Hollendra (dawna Jana Brzozy)

37. Dom nr 5

ul. Borki

38. Dom nr 32
39. Dom nr 39

40. Dom nr 41

ul. Burmistrzów Zawilskich

41. Dom nr 4
42. Dom nr 5
43. Dom nr 6
44. Dom nr 8
45. Dom nr 18
46. Dom nr 19
47. Dom nr 26
48. Dom nr 36

ul. Furgalskiego

49. Arsenał nr 1
50. Dom nr 3
51. Dawny pałac Wojciecha
Miera (obecnie dom SS
Służebniczek NMP) nr 4
52. Dom nr 5

ul. Garncarska

53. Dom nr 1
54. Dom nr 18
55. Dom nr 20

ul. Górna

56. Dom nr 1/3
57. Dom nr 4
58. Dom nr 5
59. Dom nr 6
60. Dom nr 7
61. Dom nr 8
62. Dom nr 9
63. Dom nr 10
64. Dom nr 11
65. Dom nr 12
66. Dom nr 13
67. Dom nr 14
68. Dom nr 15
69. Dom nr 17
70. Dom nr 19/21
71. Dom nr 23
72. Dom nr 25

ul. Grunwaldzka

73. Szkoła Podstawowa nr 1

ul. Jarosławska

74. Stowarzyszenie
Ukraińców „Proświta” nr
1

75. Karczma nr 10

76. Dom nr 12
- skreślony z ewidencji

77. Dom nr 14

78. Dom nr 18

ul. Kraszewskiego

79. Dom nr 5

ul. Krótka

80. Dom nr 1

81. Dom nr 2

82. Dom nr 4

ul. Leśna

83. Willa nr 1

84. Leśniczówka nr 3

85. Dom nr 5

ul. 28 Maja

86. Dom nr 25

ul. T. Michałka

87. Dom nr 2

88. Willa nr 5

89. Willa nr 6

90. Willa nr 11

91. Willa nr 12

92. Dom nr 13

ul. Mickiewicza

93. Kamienica nr 2

94. Kamienica nr 3

95. Kamienica nr 4

96. Kamienica nr 5

97. Kamienica nr 6

98. Kamienica nr 7a

99. Kamienica nr 7b

100. Kamienica nr 8

101. Dom nr 9

102. Kamienica nr 10

103. Zajazd nr 11

104. Kamienica nr 12

105. Kamienica nr 13

106. Dom nr 15

107. Dom nr 17

108. Kamienica nr 18

109. Dom nr 21

110. Kamienica nr 23

111. Krzyż obok nr 23

112. Dom nr 30

113. Willa nr 31

114. Dom nr 32

115. Dom nr 33

116. Dom nr 35

117. Kapliczka obok ronda

118. Dom nr 37

119. Bank Spółdzielczy nr
38

120. Willa nr 41

121. Willa nr 43

122. Willa nr 44

123. Willa nr 45

124. Sąd Rejonowy nr 47

125. Dom nr 48

126. Dawne kino nr 58

127. Willa nr 61

128. Dworzec kolejowy nr
72

129. Dawne nadleśnictwo
nr 73

130. Dawna fabryka uli nr
74

131. Kapliczka obok nr 74

132. Dom nr 75

133. Budynek Zarządu
Tartaku nr 76

134. Budynek Zarządu
Tartaku nr 78

135. brak karty
Dom nr 81 (rozebrany)

136. Dom nr 83

137. Dom nr 85

138. Dom nr 86

139. Dom nr 89

140. Dom nr 91

141. Dom nr 93

142. Dom nr 95

143. Dom nr 98

144. Dom nr 104

145. Dom nr 106

146. Dom nr 111

147. Dom nr 114

148. Dawny Zajazd nr 117

149. Dom nr 118

150. Dom nr 119
- skreślony z ewidencji

151. Dom nr 120

152. Dom nr 121

153. Dom nr 125

154. Dawne kino nr 130

155. Dom nr 132

156. Dom nr 134

157. Dawna lodownia nr
139

ul. Moniuszki

158. Dom nr 1

159. Willa nr 2

160. Dom nr 3

161. Dom nr 4

162. Krzyż obok nr 4
163. Budynek gospodarczy
nr 7

164. Dom nr 12

165. Dom nr 14

166. Dom nr 17

167. Dom nr 20

168. Budynek gospodarczy
nr 20

169. Dom nr 22

170. Dom nr 27

171. Stodoła obok nr 27

ul. Nizinna

172. Willa nr 9

ul. Ogrodowa

173. Dom nr 2

ul. Opalińskiego

174. Dom nr 1

175. Dom nr 85

176. Dom nr 89

177. Dom nr 100

Pl. Jaszowskiego

178. Kamienica nr 3

179. Dom nr 4

180. Dom nr 8

181. Dom nr 10
(rozebrany)
- skreślony z ewidencji

182. Dom nr 11
(rozebrany)
- skreślony z ewidencji

Plac Mariacki

183. Dom nr 1
(przeniesiony do
skansenu)
- skreślony z ewidencji

184. Krzyż obok nr 1

185. Dawny zajazd nr 2

186. Dom nr 3

187. Kamienica nr 5

188. Sklep nr 6a

189. Karczma nr 7

Plac Targowy

190. Dom nr 7

ul. Podleśna

191. Dom nr 10

192. Dom nr 13

193. Dom nr 35

ul. Podolszyny

194. Kapliczka

ul. Podzwierzyńiec

195. Dom nr 1

196. Dom nr 24

ul. Przemysłowa

197. Kapliczka

198. Krzyż obok nr 30

199. Dom nr 23

ul. Rynek

200. Ratusz nr 1
201. Kamienica nr 2a-2b
202. Kamienica nr 3
203. Kamienica nr 4
204. Kamienica nr 5
205. Kamienica nr 6
206. Kamienica nr 7
207. Kamienica nr 8
208. Kamienica nr 9
209. Kamienica nr 10
210. Kamienica nr 11
211. Kamienica nr 12
212. Kamienica nr 13
213. Kamienica nr 14
214. Kamienica nr 15
215. Kamienica nr 16
216. Kamienica nr 18
217. Kamienica nr 19
218. Kamienica nr 20
219. Kamienica nr 21
220. Kamienica nr 22
221. Kamienica nr 23
222. Kamienica nr 24/25
223. Kamienica nr 26
224. Kamienica nr 27
225. Kamienica nr 28
226. Kamienica nr 29
227. Kamienica nr 30
228. Kamienica nr 31
- dawny Sąd i więzienie
229. Kamienica nr 32
- dawny Sąd i więzienie
230. Kamienica nr 33

**231. Kapliczka w lesie
przy drodze do Jelnej**

ul. Rzeszowska

232. Kamienica nr 1
233. Kamienica nr 2
234. Kamienica nr 3
235. Kamienica nr 4
236. Kamienica nr 5
237. Dom nr 8
238. Kamienica nr 9
239. Dom nr 10
240. Dom nr 11
241. Dom nr 12
242. Dom nr 13
243. Kamienica nr 14
244. Dom nr 16
245. Dom nr 17
246. Dom nr 18
247. Dom nr 19
248. Dom nr 21
249. Dom nr 23
250. Dom nr 24
251. Dom nr 25
252. Dom nr 26

253. Dom nr 28
254. Dom nr 34
255. Dom nr 40
256. Dom nr 45
257. Dom nr 46
258. Dom nr 67
259. Dom nr 71
260. Kapliczka Latarnia

ul. Sandomierska

261. Dom nr 3
262. Dom nr 5
263. Dom nr 13
264. Dom nr 35 (do
rozbiórki)
- skreślony z ewidencji
265. Dworek nr 39

ul. Sanowa

266. Willa nr 1
267. Dom nr 2
268. Dom nr 5
- skreślony z ewidencji
269. Dom nr 8
270. Dom nr 13
271. Dom nr 14
272. Dom nr 15
273. Willa nr 16
274. Dom nr 18
275. Dom nr 21
276. Budynek gospodarczy
(dawny nr 24a) – 26a
- skreślony z ewidencji
277. Sklep nr 28a
278. Dawna rzeźnia miejska
nr 28
279. Dom nr 35
280. Dom nr 34
(Państwowa Inspekcja
Weterynaryjna.
Lecznica Zwierząt)
281. Dom nr 38
282. brak karty
Dom nr 41 (rozebrany)
283. Dom nr 44

ul. Siedlanka

284. Krzyż
285. Dom nr 2
286. Dom nr 13
287. Dom nr 19
288. Dom nr 49
289. Dom nr 52

ul. gen. Wł. Sikorskiego

290. Figura MB
Niepokalanie Początej
291. Dom nr 19

ul. Słowackiego

292. Dwór Podstarościego
nr 2
293. Dom nr 6
294. Dom nr 7
295. Dom nr 9
296. brak karty
Dom nr 16 (rozebrany)
297. Dom nr 17
298. Dom nr 19

ul. Szkolna

299. Dom nr 6
300. Dom nr 12
301. Dom nr 14

ul. Targowa

302. Dom nr 1
303. Dom nr 3
304. Dom nr 4
305. Dom nr 7
306. Dom nr 8 (rozebrany)
- skreślony z ewidencji
307. Dom nr 9

ul. Wałowa

308. Dom nr 8
309. Dom nr 20

ul. Wyspiańskiego

310. Dom nr 7
- skreślony z ewidencji
311. Młyn wodny nr 31

ul. Zmuliska

312. Dom nr 20
313. Dom nr 22
314. Kapliczka (obok nr 26)
315. Dom nr 27

ul. Żwirki i Wigury

316. Kamienica nr 1
317. Kamienica nr 2
318. Kamienica nr 4
319. Kamienica nr 6
320. Kamienica nr 8
321. Kamienica nr 10
322. Kamienica nr 12
323. Kamienica nr 14
324. Kamienica nr 16
325. Kamienica nr 18

**326. układ urbanistyczny
historycznego centrum
Leżajska**

lp	nazwa	czas_powstania	kultura	funkcja	miestowosc	obszar_AZP	nr_stan_miejscowosc	nr_stan_obszar	kod_pocztowy	obreb	nr_dzialki
1	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	? pradzieje	łużycka nieokreślona	osada? osada?	Leżajsk	98-80	1	1	37-300	Leżajsk	
2	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki? okres wpływów rzymskich (OWR) wczesne średniowiecze?	łużycka przeworska -	osada osada? ślad osadnictwa	Leżajsk, Wierzawice	98-80	3	3	37-300	Leżajsk	3333/1, 3334/1, 3334/2, 3335/1, 3335/2, 3336, 3346/5, 3365/8, 3365/9, 3370, 3371, 3372, 3373, 3376, 3377/2, 3377/8, 3377/18, 3378/1, 3379, 3380/3, 3380/7, 3380/10; 2711. 2712. 2713. 2714. 2715
3	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	?	pradziejowa	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	4	4	37-300	Leżajsk	
4	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres wpływów rzymskich (OWR)	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	5	5	37-300	Leżajsk	
5	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	neolit	pucharków lejkowatych	osada?/ślad osadnictwa?	Leżajsk	98-80	6	6	37-300	Leżajsk	
6	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje XVI w.	nieokreślona -	ruiny zamku?/grodzisko? dwór obronny	Leżajsk	98-80	7	7	37-300	Leżajsk	1026/2, 1026/7, 1026/10, 1027, 1028, 1029, 1030/1, 1030/2, 1031, 1032/5, 1032/6, 1032/7, 1032/9, 1032/10, 1032/11, 1032/12, 1033/2, 1033/3, 1033/4, 1040/8, 3553/1
7	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki? pradzieje	łużycka nieokreślona	osada? - ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	9	9	37-300	Leżajsk	
8	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	10	10	37-300	Leżajsk	
9	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	?	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	59	11	37-300	Leżajsk	
10	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje wczesne średniowiecze	nieokreślona -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	11	12	37-300	Leżajsk	2674, 2675, 2676
11	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	12	13	37-300	Leżajsk	2668, 2669
12	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	13	14	37-300	Leżajsk	2649, 2650, 2651
13	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesna epoka brązu	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	14	15	37-300	Leżajsk	2624/1, 2625, 2627, 2628
14	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	paleolit schyłkowy? wczesna epoka brązu okres halszacki wczesne średniowiecze okres nowożytny	nieokreślona nieokreślona łużycka - -	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	15	16	37-300	Leżajsk	2463/6, 2465/6, 2468/6, 2471/3, 6615/6
15	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki okres wpływów rzymskich (OWR) pradzieje	łużycka nieokreślona nieokreślona	osada	Leżajsk	98-80	16	17	37-300	Leżajsk	2318, 2322
16	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	neolit? wczesna epoka brązu okres halszacki okres wpływów rzymskich (OWR) wczesne średniowiecze pradzieje	pucharków lejkowatych? nieokreślona łużycka nieokreślona - nieokreślona	osada osada osada osada osada osada	Leżajsk	98-80	17	18	37-300	Leżajsk	5754/56, 5754/57, 5754/58, 5754/59
17	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	18	19	37-300	Leżajsk	2263, 2264, 2265, 2266
18	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	starsza epoka brązu ?	trzcieniecka łużycka	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	19	20	37-300	Leżajsk	2792/5
19	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje okres halszacki wczesne średniowiecze	nieokreślona łużycka -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	Leżajsk	98-80	20	21	37-300	Leżajsk	2407/15, 2408/15, 2410/12, 2411/12
20	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	21	22	37-300	Leżajsk	2387, 2388/1
21	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	neolit okres halszacki	pucharków lejkowatych łużycka	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	22	23	37-300	Leżajsk	1981, 1982, 1983
22	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki wczesne średniowiecze	łużycka -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	23	24	37-300	Leżajsk	1973, 1974, 2005/17
23	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki wczesne średniowiecze	łużycka -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	24	25	37-300	Leżajsk	1962/1, 1962/2, 2007/2
24	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	25	26	37-300	Leżajsk	624, 625
25	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje wczesne średniowiecze	nieokreślona -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	26	27	37-300	Leżajsk	627, 628/1, 630
26	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	27	28	37-300	Leżajsk	2035, 2036, 2038/2
27	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halszacki pradzieje	łużycka nieokreślona	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	28	29	37-300	Leżajsk	2012, 2018/1
28	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesne średniowiecze	-	osada	Leżajsk	98-80	29	30	37-300	Leżajsk	2012, 2018/2
29	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesna epoka brązu okres halszacki wczesne średniowiecze	nieokreślona łużycka -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada?	Leżajsk	98-80	30	31	37-300	Leżajsk	2065, 2066, 2067
30	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesna epoka brązu? okres halszacki pradzieje	nieokreślona łużycka nieokreślona	ślad osadnictwa osada? ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	31	32	37-300	Leżajsk	2083, 2084, 2085/1
31	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	32	33	37-300	Leżajsk	2088, 2089, 2090
32	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesne średniowiecze pradzieje	- nieokreślona	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	33	34	37-300	Leżajsk	2087/3, 2088
33	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesna epoka brązu ?	nieokreślona trzcieniecka lub łużycka	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	34	35	37-300	Leżajsk	2082, 2083, 2084

34	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	neolit wczesna epoka brązu okres halsztacki wczesne średniowiecze pradzieje	nieokreślona nieokreślona łużycka - nieokreślona	osada osada osada ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	35	36	37-300	Leżajsk	2027, 2029/1, 2030, 2035, 2036, 2038/2, 2039/1, 2040/1, 2042/1, 2043/2, 2043/3, 2043/4, 2047/2, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054/1, 2056, 2057, 2059/1, 2059/2, 2060, 2064, 2065, 2066
35	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	? wczesne średniowiecze	łużycka -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	36	37	37-300	Leżajsk	2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2459, 2460
36	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	neolit okres halsztacki pradzieje	pucharków lejkowatych? łużycka nieokreślona	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	37	38	37-300	Leżajsk	2459, 2460
37	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halsztacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	38	39	37-300	Leżajsk	2444/2, 6892/6
38	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	neolit wczesna epoka brązu	pucharków lejkowatych? nieokreślona	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	39	40	37-300	Leżajsk	4554, 4555, 4556, 4557, 4558
39	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	40	41	37-300	Leżajsk	4540/1, 4541/3, 4542/1, 4543/1
40	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	41	42	37-300	Leżajsk	5751/32
41	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	42	43	37-300	Leżajsk	5751/36
42	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	43	44	37-300	Leżajsk	5752/9
43	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	44	45	37-300	Leżajsk	5548/5, 6453
44	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres nowożytny (XVI w.?)	-	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	45	46	37-300	Leżajsk	4247/21, 4247/22, 4247/23, 4249/2
45	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	46	47	37-300	Leżajsk	4261/6
46	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	47	48	37-300	Leżajsk	4266/4, 4267/1
47	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	średniowiecze	-	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	48	49	37-300	Leżajsk	4267/2, 4271, 4272, 4286/1
48	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	średniowiecze	-	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	49	50	37-300	Leżajsk	6665, 6670
49	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	50	51	37-300	Leżajsk	6657, 6658
50	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	pradzieje	nieokreślona	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	51	52	37-300	Leżajsk	6694, 6705
51	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesna epoka brązu? wczesne średniowiecze	nieokreślona -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	53	54	37-300	Leżajsk	129/11, 129/13, 130/4
52	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesne średniowiecze	-	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	54	55	37-300	Leżajsk	115/8, 6924/9
53	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halsztacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	56	57	37-300	Leżajsk	3373, 3376
54	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	epoka kamienia wczesne średniowiecze	nieokreślona -	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	55	58	37-300	Leżajsk	632/2, 634, 635, 636
55	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	okres halsztacki	łużycka	ślad osadnictwa	Leżajsk	98-80	58	59	37-300	Leżajsk	636, 637, 638, 639
56	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	?	nieokreślona	cmentarzysko kurhanowe?	Leżajsk	98-80	60	108	37-300	Leżajsk	3887, 3889/2, 3889/3, 3890, 3893/3, 3894/3, 3895/4, 3925/3, 6951
57	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	XVI w.	-	miasto historyczne	Leżajsk	98-80	61	109	37-300	Leżajsk	1033/2, 1033/3, 1034/1, 1034/3, 1034/4, 1035, 1036, 1037/1, 1037/2, 1038/4, 1038/5, 1039/2, 1039/4, 1039/7, 1039/8, 1039/10, 1039/11, 1039/12, 1040/1, 1040/2, 1040/7, 1040/8, 1042/1, 1042/3, 1042/4, 1043, 1045, 2875, 3553/1, 4344/2, 4349/1, 4349/2, 4350/1, 4350/2, 4351/2, 4351/4, 4352, 4356/2, 4357/3, 4357/6, 4358, 4360, 4361, 4362, 4363, 4364/1, 4364/2, 4365/1, 4365/2, 4366, 4367, 4369/1, 4369/2, 4370, 4371, 4372, 4373, 4374, 4375, 4376, 4377, 4379/1, 4379/2, 4380/2, 4380/3, 4380/4, 4380/5, 4381, 4382, 4383, 4384, 4385/1, 4385/3, 4385/4, 4385/5, 4386/1, 4386/2, 4387/1, 4387/2, 4389, 4391, 4392, 4393, 4394, 4395, 4396/1, 4396/2, 4397, 4398/2, 4398/3, 4398/4, 4399/1, 4399/2, 4400, 4401, 4402/1, 4402/2, 4403, 4404, 4405/1, 4405/2, 4405/3, 4405/4, 4405/5, 4406/1, 4406/2, 4407, 4408/1, 4408/3, 4408/4, 4409, 4410, 4411/1, 4411/2, 4412, 4413, 4414/1, 4414/2, 4415, 4417, 4418, 4419, 4420, 4421, 4422/1, 4422/2, 4423, 4424, 4425, 4426/1, 4426/2, 4426/3, 4427/4, 4427/5, 4427/6, 4428, 4429, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438, 4439/1, 4439/3, 4439/4, 4440, 4441/1, 4442/2, 4443/1, 4444/2, 4445/1, 4445/4, 4446/1, 4448, 4449, 4450, 4451/1, 4451/2, 4453/1, 4453/2, 4453/3, 4454, 4455/1, 4456, 4457, 4458, 4459, 4460, 4461/1, 4461/2, 4462/1, 4462/2, 4463/1,
58	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE	wczesne średniowiecze?/średniowiecze? ?	- nieokreślona	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	Leżajsk	99-80	8	11	37-300	Leżajsk	5402, 5466/2, 5467/1, 5467/2, 5468/1, 5468/2, 5470